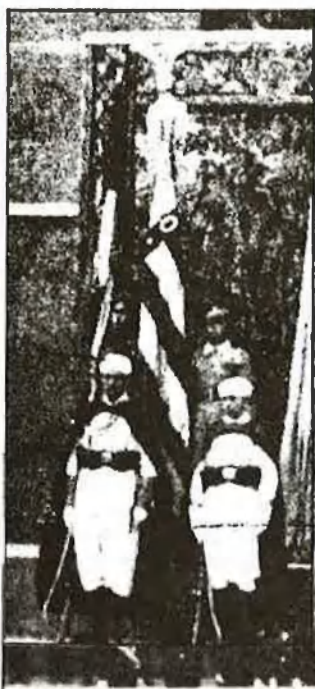

28-N: «Para ofrendar...»

Com si res no hagués passat des de 1975, la Llei de Símbols aprovada a les Corts, a través del pacte entre la Coalició Popular i el PSOE, ha instaurat un himne i una senyera instrumentalitzats fins a l'enfit per la II.

Dictadura. La nova llei, a més, no ha incorporat la representació més antiga de la senyera, el penó de la Conquesta. Pel que fa a símbols valencians, igual que Franco.

KE El 20-N hauria estat el dia perfecte», declarava un sarcàstic conseller, tot just acabada la històrica sessió de les Corts on es va aprovar *limno* com a himne oficial de la *Comunidad*, i s'hi va bandejar novament la senyera ancestral dels valencians. La concisa fórmula sintetitzava de manera admirable el contingut continuista de la Llei de Símbols respecte a les dues darreres dictadures espanyoles.

La de Primo de Rivera va decretar *limno* com a regional, i a Franco, segons que conta don Vicente Giner Boira, el feia plorar d'emoció cada volta

Vicent MARTÍ

que l'escoltava. Ara bé, ni els oprobiosos continguts ni el feliç sarcasme no van impedir que el senyor conseller consagràs amb el seu vot tal envestida contra el País Valencià: qui mana, mana, i Lerma mana més que ell.

Els, millor. Perquè tant el Consell en ple, com tot el grup parlamentari socialista, escolans d'amén perpetu, van ratificar l'omnímoda voluntat del president. Una petita minoria ho van fer desvanits com si fossen diputats populars. D'altres socialistes, més o menys nombrosos, rodaren la clau de l'aparell electrònic amb una impavidesa marmòria.

No obstant això, els res-

tants, la majoria, fluctuaven entre posar cara de circumstàncies vergonyoses i exhibir rostres d'escorreguts definitius. Abans i després de la votació, aquests diputats rosegats per la mala consciència intentaren combatre-la a través d'una descordada traca de comentaris lacerants, invectives punyents, desqualificacions vitriòliques contra *limno* i els seus jerarques. Al capdavant, és clar, tot aire: com la bufa del bou.

Entre sarcasme i disciplina

Amb una expectació inusitada, i en un ambient de desbordada eufòria entre les senyories populars (guanyadors fora de casa i per golejada, gràcies

El president: «Hui no avancem en marxa triumfal»

/ Jordi Vicent

a la inestimable ajuda de l'àrbitre polític de València, senyoreta Reyna), va començar el ple de les Corts més lamentable i humiliant al qual he assistit mai.

Va presentar el «Projecte de llei reguladora dels símbols de la *Comunidad* valenciana i la seua utilització» el conseller de la presidència, Rafael Blasco, que n'és l'autor. Com potser recordaran, aquest conseller també va ser el pare de la Llei de TV valenciana, aprovada per unanimitat per les Corts, i avortada pel govern de la nació espanyola. Em console pensant que, tal volta, les lleis elaborades per Blasco tenen un no sé què de violables i una indecli-

«Responsable davant la història

El número 24 de EL TEMPS recollia distints detalls de l'entrevista que alguns representants de més de cent entitats valencianes mantingueren amb el president Lerma, el 26 de novembre, per tal de demanar la inclusió de la senyera del País Valencià en la Llei de Símbols. Reproduïm alguns fragments de la conversa, reconstruïda pels representants de les entitats. Parlen Adolf Pizcueta (Fundació Hugueta), Eliseu Climent (Acció Cultural del País Valencià), Joan Brines (historiador), Robert Moróder (La Paraula Cristiana) i August Monzón (Saó).

A. Pizcueta.-*President, venim en representació de més de cent entitats prou conegudes pel seu progressisme i pel seu valencianis-*

J. S. *me, a demanar-li que la llei de símbols reconega el penó de la Conquesta. Després de les successives renúncies del Partit Socialista pel que fa al nom del país, a la bandera, i ara a l'himno, creiem que cal esmenar l'oblit del penó, ara que encara tenim temps.*

El president Lerma va respondre manifestant la seua bona voluntat en aquesta qüestió. Va indicar també que, en realitat, l'únic símbol nou que introduïa la llei era l'himne. Afirmà que ningú no discutia que el penó és un símbol valencià, el més antic, però que hi havia problemes de procediment per a modificar el projecte de Llei que les Corts havien de discutir. A més, posà de relleu que la necessitat d'aconseguir la unitat i la concòrdia dels valencians era un punt clau de la política socialista.

Eliseu Climent.-*És molt estrany que la nostra petició no arribe a temps de ser considerada, ja que l'escrit d'Acció Cultural del País Valencià va entrar en la Conselleria de Presidència el 8 d'octubre, fa més d'un mes.*

El president Lerma respongué que els calia adreçar-se al conseller Rafael Blasco.

E. Climent.-*No, no es tracta del conseller Blasco. Nosaltres ens adreçarem a la Presidència de la Generalitat. A més, en l'entrevista que hem tingut avui de matí amb el president de les Corts, Garcia Miralles, hem pogut veure que es tracta d'una decisió política. Per això, hem vingut a parlar amb el president de la Generalitat i amb el secretari general del PSOE. De vosté, per tant, com a president, depén aquesta decisió, davant la història.*

El President Lerma manifestà que no era partidari de trencar el consens que s'havia aconseguit en la qüestió dels símbols, entre les diverses forces parlamentàries, ja que aquests tenen un paper unificador i no disgregador. I que no li importava assumir aquesta responsabilitat històrica, perquè el que compta és l'actualitat que «podem construir».

J. Brines.-*Com es pot mantenir un pacte contra la història, contra un fet històric incontrovertible? Com a historiador, li diré que el penó no es pot pactar. Qui ho faça incorre en una greu responsabilitat històrica, unes responsabilitats que fan d'ell un nou Felip V o un nou Abril Martorell. No es pot convertir la nit en dia, ni el dia en nit.*

Llavors el president afirmà que ja li agradaria ser un personatge de tanta

nable tendència a durar poc. Esperem-ho.

En un curt parlament fet en un valencià raspós com el paper de vidre, el conseller va «solicitar el vot favorable a un projecte de llei que, pel suport popular, l'oportunitat política i la claredat i la brevetat, crec que el mereix». En la justificació va afirmar, sense immutar-se: «O la senyera, que deriva d'aquell penó hissat sobre la torre d'Alí Bufat, a la vista del qual el mateix Jaume I, segons paraules seues, descalvacà, es girà cap a orient, plorà i besà la terra». La senyera de la

qual parla és la de la ciutat de València, ara oficial de la *Comunidad*, i el penó és, naturalment, el de les quatre barres, ara proscriu per la llei Lerma-Blasco. Se'n riuen, del mort i de qui el vetla.

En acabat, prengué la paraula el portaveu comunista, Gómez Chirivella, que va desapropiar una ocasió única perquè el PCE valencià recobrés la seua credibilitat valencianista, tan atrotinada. S'hi va queixar dèbilment de la no-inclusió del penó en la llei, del caràcter provincial (?) de *limno*, de la tèrbola tramitació del pro-

jecte de llei, i va anunciar l'abstenció del seu grup parlamentari. Va ser una intervenció rutinària, sense convicció, però el contrast amb el desgavell perpetrat pel gens estrany maridatge, entre populars i socialistes, la fa saludable.

Alianza, castellana, triuphant.

Tota una altra cosa va ser l'oració parlamentària que es va espolsar el portaveu de la Coalició Popular. En un castellà emfàtic i granvero, Garcia Fuster, ufanós, i amb la lucidesa que caracteritza els trium-

fadors, va declarar-se «sumamente satisfecho de la unidad de ideas y la concordia de voluntades que ha hecho posible esta ley tan deseada por nuestro pueblo». Després de martiritzar la fonètica valenciana durant un minut, citant Serrano, va tancar la seua actuació amb un optimista, tot i que no massa original, «Bien está lo que bien acaba».

En nom del grup parlamentari socialista va explicar-se, com va poder, el portaveu Pérez Ferré, que és d'Alcoi, però que, en qüestió d'idiomes, ben bé podria ser de la Guinea ex-espanyola. Va encetar el seu discurs destralejant contra els comunistes i esmentant confusament la

«Seria ignominiós que no es recollís el símbol més antic dels valencians...»

Jordi Vicent

oficial, però també el penó morat tradicional de Castella, i que també a Euskadi cada diputació foral té penó propi. Per tant, la llei és més integradora si, en comptes de rebutjar algun símbol, els arreplega tots.

El president respongué que ignorava aquests extrems.

A. Pizcueta.-Seria ignominiós que no es recollís el símbol més antic dels valencians i que triuften, així, la dreta i la violència. Els socialistes, president, ens han fet veure massa renúncies. Prou n'hem vistes ja. S'ha cedit en tot i per tot a la dreta. Confiem que, si més no per una volta, se'ns tindrà en compte, perquè cedint en tot això s'ha cedit a una concepció antivalenciana del país. Tot allò que representem aci creiem que ha de ser tingut en compte.

Tancant la conversa, el president Lerma es va comprometre a fer el possible per a satisfer la demanda que se li feia.

transcendència, però que no creia tenir-ne tanta. Sí que pensava, però, que, per a poder fer coses, calia guanyar les eleccions i que el preocupava més el juí de les urnes que no el de la història.

R. Moróder.-Com a antic secretari de l'Ateneu Mercantil de València, puc dir-li que fou aquesta entitat qui encarregà l'Himno de la Exposició al mestre

Serrano i a Maximilià Thous. Si l'Ateneu del moment hagués tingut una mica més de consciència, no hauria permés una apropiació indeguda en parjuí del País Valencià, com la que protagonitzà la dictadura de Primo de Rivera.

A més, l'himno no pot representar les terres d'Alacant i de Castelló. S'ha claudicat en tot. Ara

només queda la llengua, i ja tornen els intents d'atacar-la, a través de les maniobres secessionistes de l'anomenada Acadèmia de Cultura Valenciana.

A. Monzón.-A més, senyor president, cal tenir en compte que incloure el penó de la Conquista no pot representar cap problema, ja que d'altres comunitats autònomes, com ara Castella i Lleó, tenen bandera

NOVETATS EN LLIBRES

LES POESIES DE JORDI DE SANT JORDI

A cura de **Martí de Riquer i Lola Badia**

Biblioteca d'Estudis i Investigacions, núm. 7. 376 pàgs. Edició molt acurada de l'obra completa de Jordi de Sant Jordi, acompanyada d'una versió modernitzada i d'un extens estudi.

Editorial Tres i Quatre

ELS QUADERNS D'EN MARC (1)

Anònim

Col·lecció «La Cuca al Cau». Tercer llibre de la primera col·lecció erdica en català. Per primera vegada el sexe és viscut sense tabús i —encara que contat per un mascle— ens endinsa en la vivència de la dona.

El Llamp

FEM UN POLS, HEMINGWAY!

Francesc Candel

«El Cangur», 80. 176 pàgs. L'aventura humana i la problemàtica social són el comú denominador d'aquest recull de narracions, contades amb emoció i ironia alhora. Versió catalana de Marta Pera.

Edicions 62

LA SAFOR. Col·lecció la meua comarca

J. B. Malonda, R. Campos, J. Sarió, A. Ruiz, J. Ferrer

Destinat al cicle mitjà d'EGB, apropa a l'estudi i el coneixement de la comarca d'una manera amena i divertida alhora que rigorosa.

Gregal Llibres

LA TARDOR A MUNTANYA

Guerau de Liost

Darreres poesies. Col·lecció Migjorn núm. 6. Els poemes pòstums de Guerau de Liost.

Editorial Empúries

EUGÉNIE GRANDET

Honoré de Balzac

A tot vent, núm. 218. La famosa novel·la d'un gran amor frustrat.

Edicions Proa

EL MALEFICI DE LA REINA D'HONGRIA

o les aventures dels tres patrons de nau

Maria Aurèlia Capmany

Col. Centaure. Literatura juvenil. Novel·la d'aventures inspirada en una rondalla. Apèndix, propostes de treball i vocabulari.

Barcanova

ESCRITORS I EDITORS DEL NOU-CENTS

Albert Manent

Biblioteca de Cultura Catalana, número 56.

Curial Edicions Catalanes

ABANS MOROS QUE CATALANS!

J. Querol i M. Mercé

La Unitat, núm. 89. Novel·la que planteja una recomposició de la nostra societat actual partint del supòsit que els moros no haguessen estat expulsats.

Ed. Tres i Quatre

VENT DE MEMÒRIA

Isidre Grau

Premi Ciutat de Palma 1983. Ales Esteses, 20. «Sempre l'home retorna als orígens i arrenca del foc del pensament l'arrel de la desfeta...»

Edicions de La Magrana

La qüestió

Muixeranga. Va denominar *pendón de la reconquista* el penó de Jaume I, i va culpar el reglament de l'exclusió del símbol màxim dels valencians. Respecte a *limno*, va constatar hàbilment que 1909 no és 1984, que moltes comarques valencianes no s'hi senten identificades, que la *Comunidad* no és el *Levante feliz* (un tòpic sobre un altre tòpic que ja va ser denunciat el 1974, a *País*

abstencions i 1 nul. ¡Oh, sorpresa! ¡Un temerari diputat socialista, enfitat de tant d'engolir, s'hi havia rebel·lat? ¿Qui seria l'heroi suïcida? Més tard, vam conèixer la crua realitat: una enjogassada i exultant senyoria popular, el senyor Cholbi, de Xàbia, havia manipulat la targeta d'un company de coalició. I, per a desgràcia de Cholbi, la víctima de les seues bromes va ser el diputat Cam-

Els comunistes no legitimaren amb el seu vot l'agressió

/ Jordi Vicent

perplex, per J. V. Marquès). Dit això, i com la voluntat política de la Cambra tot ho pot, va concloure assegurant: «Es un dictamen que nos satisface lo suficiente, y es mucho, para que lo votemos favorablemente. El grupo socialista se siente enormemente satisfecho». El grup socialista, mentrestant, feia per amagar-se majoritàriament sota les butaques, tots sufocats per tanta barra.

I amb això arribà l'hora de la votació. La pantalla, que l'endemà tingué l'alt honor d'eixir en la primera plana de *Las Provincias*, va reflectir els resultats: 68 vots a favor, 1 en contra, 5

pillos, martell implacable de catalanistes, i arborat conductor de les negociacions victorioses que han fet possible la Llei de Símbols. Ironies de la història, de l'electrònica, i de l'histrionisme congènit de la vida política oficial valenciana.

Parla el president

La fi de festa va ser protagonitzada, com és preceptiu, pel president Lerma, que va improvisar un parlament que, per ell mateix, mereix tota una tesi doctoral. Recomane, a qui corresponga, que se'n faça una edició completa i literal, perquè comproven que no hi exagere ni poc ni molt. Fem-ne un tast.

LLIBRERIA TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 7. Tel. 352 91 10. València, 2

«Més que una lletra o una música s'està jutjant (sic) ací un símbol, un símbol de la unitat de tots els valencians». Resulta arriscat, i un pèl provocador, parlar d'unitat quan la resta del discurs és un recurrent intent per legitimar un himne que ha estat i serà tan contestat, però encara resulta més denotatiu el verb *jutjar* per parlar de *limno* acabat d'aprovar. En efecte, tota la prèdica de Lerma tingué un caire ultradefensiu, el to justificatori que gasten els acusats.

Després d'una exòtica referència a Llorente i a Llombart, Lerma, sense transició, va afirmar: «Hui en el nostre estatut se consagra una forma distinta de ser valencians que la tradicional que s'arreglava en aquell *entonses*. Hui són valencians tots els que viuen i treballen a la Comunitat Valenciana. I eixa és una concepció que

«Unidad de ideas, concordia de voluntades»

/ M. Molinés

des del govern valencià es té ben present, perquè és la concepció que el govern valencià té». Tautologia tan espatarrant li permet concloure que «Hui no avancem en marxa triomfal». Si més no, pel que fa a la lògica interna dels discursos del president, això és ben cert.

Més endavant, explica

l'aprovació de *limno* com un intent de popularitzar en la Cambra allò que ja és popular en el carrer. Idèntica argumentació esgrimeix quan apel·la a la immensa popularitat de l'incantable com a motiu central de la seua apropiació per la dictadura de Primo de Rivera. De Franco, al qual tant li agrada-

va, no en va dir res, malgrat la utilització a tort i a dret que n'han fet les autoritats franquistes. Ni en quinze anys ni en setanta-cinc no s'ha fet popular, i parle evidentment de tot el País Valencià, i no sols de València, i més concretament del Grau. Això ho sap el mateix president quan va recomanar un ús oportú, prudent, d'un himne suposadament tan popular.

El president Lerma en tota la seua intervenció no va fer cap referència al penó de la conquesta, que ha considerat negligible. Això sí, va anunciar que «No és possible, *desde luego*, i no es va a fer des del govern valencià, *desqualificar* aquells que no accepten com a himne l'ara aprovat. Tots continuaran sent valencians». No sap el Molt Honorable com li agrada aquest certificat de bona conducta autòctona. Plore de gratitud.

Lerma ha anat massa lluny

R. S.

Algun periodista local, democràtic però potser massa acostat al caliu del poder, ha intentat banalitzar el contingut autoritari i anti-valencià de la Llei de Símbols nascuda del consens permanent entre populars i socialistes. Ve a dir, i en això coincideix amb molts socialistes panxacontents, que el punt més important no són els signes externs sinó l'autonomia i la seua profundització.

És fàcil demostrar a aquestes ànimes, potser no tant cànides, com són de poderosos els continguts dels símbols polítics. Només caldria que qualsevol d'ells anàs, Déu no ho vulga, davant d'un quarter amb una bandera d'Espanya, i intentàs de botar-li foc. Comprovaria empíricament com és de summament perillós menystenir els símbols.

Assentat taxativament el principi

que tots els símbols vius representen realitats socials operants, cau pel propi pes que la denominada guerra dels símbols que travessa i travessarà tot el País Valencià és un divertiment de gent ociosa i amb ganes d'emprenyar. Lluny d'això, el contenciós entre les dues sèries de símbols reflecteix l'enfrontament entre dues concepcions ben delimitades i antagoniques de la societat valenciana.

L'una, l'ara aprovada, és portadora d'una concepció estatalista, provincialista, legitimatòria de la degradació nacional del País Valencià. Ha estat imposada, a més, mitjançant la violència física més contundent, bombes incloses. I aquest contingut social tan explosiu no desapareix màgicament per la voluntat d'un presi-

dent excessivament permeable a aquesta mena de discurs. Per molta majoria electoral que ostente. Un president que, damunt, no ha estat suficientment generós per a reconèixer un dels emblemes que representen l'origen històric i l'afirmació d'un futur lliure per al nostre poble. O potser per això.

Tantes concessions a la dreta local, la més troglodita de l'estat, són comprensibles per la càrrega espanyolista que arrossegueu *limno* i el blau. No ho són tant quan també responen a pressions feixistes que poden arribar a desestabilitzar una autonomia tot just insinuada.

Cada volta que d'ara endavant senta *limno*, no em sabré estar de recordar el *Caudillo* tot plorant. Lerma ha anat massa lluny.